

16. prosinca 2022.

broj 182

KU ZI S!

LIST ZA MLADEŽ

4

TEMA

IZAZOVI NA KRAJU GODINE

8

TEMA

NOVI SAD – EPK 2022.

18

GLAZBA

NAJBOLJE U 2022.

20

MODA

KORSET, TVID, UGSSICE

FOTO MJESECA

Izložba »Živa baština«

List je besplatan

Osnivač: NIU Hrvatska riječ

Nakladnik: NIU Hrvatska riječ

Trg cara Jovana Nenada 15/II

24000 Subotica

Za nakladnika: Ladislav Suknović

Glavna i odgovorna urednica: Zlata Vasiljević

Urednica izdanja: Kristina Ivković Ivandekić

Zamjenik urednice: Davor Bašić Palković

Suradnici: Klara Dulić Ševčić, Andrea I. Darabašić,
Ivan Benčik, Sara Žurovski

Lektura: Zlatko Romić

Korektura: Davor Bašić Palković

Tehnički prijelom: Thomas Šujić,
Jelena Ademi

Fotografije: Ana Francišković, Pixabay

E-mail: casopis.kuzis@gmail.com

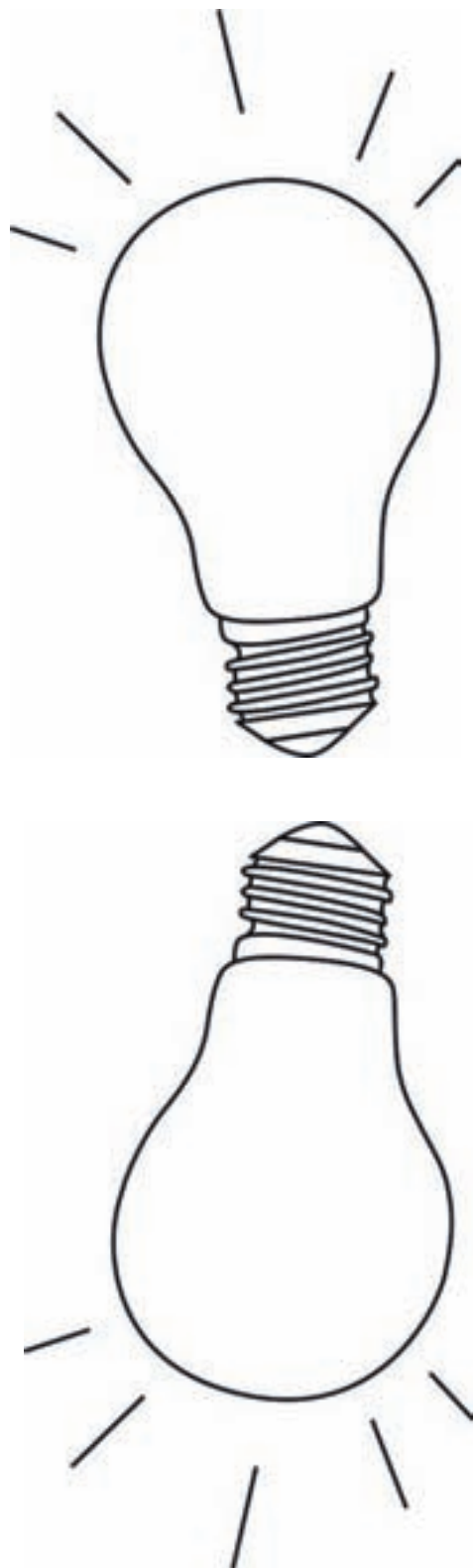
Web: www.hrvatskarijec.rs/stranica/kuzis/

Tisak: Rotografika d. o. o., Subotica

List izlazi uz redovitu potporu Pokrajinskog tajništva za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama

Mi bodrimo — vi inspirirate

Draga naša *Kužiš?! Družino*,

došli smo do kraja i ove godine. Godine za koju smo često čuli »bila je bolja od prethodne«, zbog situacije s koronavirusom. I ovu godinu su, nažalost, obilježili veliki svjetski problemi poput rata u Ukrajini i inflacije koju osjećamo svakodnevno. Ipak, bilo je i mnogo razloga za radost. Nadam se da ste se uspjeli »iskobeljati« iz negative kojom smo okruženi i da ste primjećivali i lijepe stvari oko sebe, kao i svoje sitne uspjehe. Profesorica **Klara Dulić Ševčić** se u ovom broju našega časopisa osvrnula na kraj godine, na školske obveze, ali i na ciljeve koje smo postavili sebi na početku ove godine. Istaknula je ono najvažnije: da ne trebamo biti prestrogi prema sebi ukoliko nismo postigli neke od željenih ciljeva te naglasila kako je nova godina odlična prigoda za usvajanje novih, kvalitetnijih i održivijih navika.

Vjerujem da uzbuđenje povodom novogodišnje noći raste. U Novom Sadu mladi, između ostalog, imaju mogućnost biti na događajima *Dočeka*, programa koji se organizira u sklopu projekta »Novi Sad – Europska prijestolnica kulture«. Subotica me je pozitivno iznenadila. Naime, grad će preusmjeriti sredstva opredijeljena za organizaciju dočeka na trgu k mladima i za liječenje djece. U planu je da dio iznosa bude namijenjen za studentske stipendije, dio na proračunski fond za poticanje razvoja mladih talenata i dio na račun Fondacije za pomoć pri liječenju teško oboljele djece i omladine. Nadam se da će Subotica drugim gradovima poslužiti kao primjer.

Kada je u pitanju doček Nove godine, ono čemu popularnost ne opada jesu dnevne žurke 31. prosinca, kojih će biti svugdje. Iskustva mladih su glede ovih tulumova veoma pozitivna. Za one koji se pak odluče slaviti samo ili i uveče, to čine u odabranim kafićima, klubovima, restoranima u gradu ili s najmilijima kod kuće. Nekima je presudna glazba, nekima hrana i piće, ali ono što je uvijek najvažnije jest dobro društvo i provod. Iz tog razloga želimo vam lijep provod, sjajan početak nove godine... ali i pamet u glavu!

Prije te novogodišnje noći za koju je, vjerujem, styling već spreman, očekuje nas Božić za koji se svi već neko vrijeme pripremamo na različite načine. Ne postoji osoba koja ne voli taj dio godine jer je on sinonim za obitelj, nježnost, ljubav. Više o tome, o običajima, današnjim simbolima, ali i samom značenju Božića u ovom broju pišu gimnazijalke **Marija Magdalena Huska** i **Jelena Kujundžić**.

Nadamo se da ste zadovoljni sobom i svojim zalaganjima u ovoj godini i da ćete puni elana započeti narednu. U svakom slučaju, mi smo tu da vas bodrimo, a vi da nas inspirirate. Neka se ta tradicija i nastavi. Sretni božićni i novogodišnji praznici!

Prigoda za usvajanje kvalitetnijih i održivijih navika

Bliži se kraj kalendarske godine. U prosincu se pripremamo za blagdane, svatko prema svojim uvjerenjima i navikama, provodimo više vremena s obitelji i prijateljima. U predblagdansko vrijeme sve oko nas počinje blistati i svijetliti i često se nastojimo koncentrirati i na ljepotu trenutka, ali i na svakodnevne obveze. Upravo je završetak godine vrijeme kada obično svodimo račune, osvrćemo se na godinu iza nas i polako stvaramo svoju mapu želja, htijenja i ciljeva za narednu godinu.

Ako smo u ovu godinu, koja je pri kraju, ušli s ciljevima ili smo ih negdje usput zadali, onda se sada možemo osjećati i pomalo zapitano ili nesigurno nad postavljenim ciljevima i zadacima. Oni koji su uspjeli ostvariti sve ovogodišnje ciljeve mogu biti zadovoljni i veselo i neopterećeno ući u novu godinu. Za one kojima nije pošlo za rukom biti na visini zadatka cijele godine ostaje nada i obećanje kako će sigurno u narednoj godini biti bolji i uspješniji. Recepta za potpun uspjeh i zadovoljstvo sobom

ipak nema. Kako je to često u životu, i ovdje bi pravi put mogao biti negdje u sredini. Kad u novoj godini poneseni svjetlima i čarolijom blagdana obećamo sebi mnogo, trebamo biti svjesni kako smo ipak ljudi te kako je ljudski i griješiti i ne nizati samo uspjeh za uspjehom. Zdravo je i poželjno postavljati sebi ciljeve i zadatke. No, možda ovoga puta ne trebamo biti prestrogi prema sebi. Možda unaprijed možemo jedan veliki cilj razložiti na nekoliko manjih, lakše dostižnih. Kad dostignemo svaki pojedinačni od tih malih ciljeva možemo biti zadovoljni i zahvalni, uživati u plodovima svoga truda, ali i biti ponosni na svoj napredak.

Obveze na kraju polugodišta

S idejom ne prevelike strogoće prema sebi možemo govoriti i o uživanju u procesu, kako se to danas zna reći. Možda ćemo najviše naučiti i dobiti iz praćenja svoga napretka u bilo kojem polju života za koji smo odredili neki cilj. Isti ovaj princip možemo primijeniti i na prethodnu godinu. Možda smo u nekom trenutku doista bili lijeni ili nedovoljno posvećeni cilju, mož-

da smo se umorili, a možda i cilj nismo tako dobro odredili pa bismo sljedeće godine mogli biti i realniji u postavljanju ciljeva.

Ovi mali savjeti primjenjivi su osobito u području učenja i nadamo se kako će pomoći našim srednjoškolcima i studentima. Kako oni doživljavaju kraj godine, a osobito kraj polugodišta, pitali smo **Jelenu Kujundžić**, učenicu 1. razreda općeg smjera u subotičkoj Gimnaziji *Svetozar Marković*. Jelena nam je kazala kako sada, na kraju prvog polugodišta, vidi kako biti učenik gimnazije nije jako teško, ali je zahtjevno.

»Kako je kraj polugodišta, stiže puno ispitivanja i kontrolnih zadataka, pa svi pazimo da ne pokvarimo ocjene«, kazala je Jelena.

A na pitanje kako se planira odmoriti na zimskom raspustu Jelena je spremno odgovorila da će zimski raspust provesti s obitelji i prijateljima te da će sudjelovati na zimskom oratoriju.

Planovi za blagdane

Ni studentima nije lako na kraju kalendarske godine. Što ih sve čeka saznali smo od **Lucije Ivanković Radaković**, studentice 3. godine preddiplom-

skog sveučilišnog studija sestrinstva na Fakultetu za dentalnu medicinu i zdravstvo u Osijeku. Lucija nam je kazala kako se ne osjeća preopterećenom obvezama zbog drugačije koncepcije studija, gdje je studentima tijekom cijele godine omogućeno polaganje ispita, dakle, ne u uobičajenim ispitnim rokovima.

»Bez obzira na to, smatram kako je jako važna kontinuiranost u učenju tijekom cijele godine, a ne samo pred rokove«, kazala nam je Lucija.

Njezin plan je blagdane provesti s obitelji, jer, kako kaže, »blagdani su najljepši u krugu svojih najmilijih«.

Poput Jelene i Lucije, nastojmo se odmoriti za blagdane i ući u novu godinu ne opterećujući sebe prevelikim očekivanjima. Pokušajmo biti bolji prema sebi i drugima i dozvoliti da razvijamo ono što je najbolje u nama. Budimo svjesni kako uvijek možemo korak po korak popravljati i ono što nije dobro. Nova godina odlična je prigoda za usvajanje novih kvalitetnijih i održivijih navika.

Sve najbolje u novoj godini, dragi čitatelji, a ostalo ste već i sami »SKUŽILI«!

Klara Dulić Ševčić

Održana prva, školska razina kviza za poticanje čitanja Mreža čitanja

Uspješan start srednjoškolaca

Svih 27 subotičkih srednjoškolaca koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku u Gimnaziji *Svetozar Marković*, Politehničkoj i Medicinskoj srednjoj školi a koji su 2. prosinca sudjelovali u online kvizu znanja školske razine projekta za poticanje čitanja i kreativnosti *Mreža čitanja* plasiralo se na narednu, regionalnu razinu natjecanja.

Na ovu prvu razinu online kviza pristupilo je ukupno 626 učenika iz cijele Hrvatske i Subotice, a za daljnji plasman bilo je potrebno točno riješiti barem 60 posto odgovora, u čemu su se subotički srednjoškolci odlično pokazali. U drugoj kategoriji natjecanja, izradi multimedijskog uratka, sudjelovalo je 25 učenika među kojima je bila i jedna učenica iz

Politehničke srednje škole, a koja se zbog ograničenog broja radova nažalost nije plasirala dalje.

Naredna, regionalna razina projekta bit će 3. ožujka 2023. godine do kada učenici trebaju pročitati i drugi naslov s popisa: *Šest vrana* spisateljice **Leighe Bardugo**. Uz tu knjigu, na popisu su i ova dva naslova: **Jelena Kastaneti** – *Živjeti* te **Miro Morović** – *Voštani princ*.

Ovogodišnji kviz *Mreža čitanja* realizira se pod naslovom *U mreži različitosti*. Organizira ga Hrvatska mreža školskih knjižničara a u Subotici ga provodi Gradska knjižnica Subotica u suradnji s NIU *Hrvatska riječ*.

B. I.

»Black Friday« — drama zvana potrošačko društvo

Jasno je da trenutno proizvodimo i kupujemo daleko više artikala različite vrste i namjene nego što smo to činili prije 100 ili prije samo 10 godina. Djelimice, uzrok većoj kupnji možemo pripisati većoj kupovnoj moći pojedinaca i smanjenju troškova proizvodnje, odnosno pristupačnijoj cijeni proizvoda.

Međutim, teret zapravo leži u tome da je veliki broj predmeta povezan s određenom pojavom u društvu, čime zapravo gotovo svi predmeti koje posjedujemo na neki način oblikuju stav društva prema nama jer doprinose ili štete našem društvenom položaju. Takav je slučaj, između ostalog, s odjećom, telefonima, automobilima, nekretninama itd. Svi ti predmeti govore jesmo li imućni, u trendu, kaskamo li za drugima ili smo mi ti koji postavljaju standarde.

Psihološka pozadina

Važno je naglasiti da nam spomenuti predmeti uglavnom ne trebaju, odnosno to su određene stvari koje nam ne moraju biti nužne ili postoje u nekom alternativnom obliku. Automobil nije nužnost, iako predstavlja značajan benefit; dizajnerska majica nije nužnost, jer postoje pristupačnije verzije koje sasvim dobro zadovoljavaju naše potrebe. Postavlja se pitanje: ukoliko nam stvari nisu nužne, što je ono što nas nagoni da stalno kupujemo nešto novo?

Istraživanja sociologa i psihologa tijekom posljednjih desetljeća dali su širok spektar mogućnosti. Pretjerana kupovina često je pokušaj da se oslobodimo nagomilanih negativnih osjećanja, kao što su usamljenost, beznađe, odbačenost, neostvarenost itd. Kao što je to slučaj s opijatima, pretjeranim unosom slatkog ili jednostavno neadekvatnom hranom i drugim oblicima bezazlenih zadovoljstava, kupovina je nešto čime pokušavamo kompenzirati loše stvari. No, suštinski ona samo izaziva ovisnost i stavlja nas u daleko gori položaj od onoga u kom smo bili, jer sada vjerujemo da nas nešto može uveseliti i da je to, makar i trenutno, bolje od suočavanja sa stvarnošću.

Podrijetlo »Crnog petka«

Konzumerizam nije sasvim novi princip ni kod nas, ali osobito ne u svijetu. S tim u vezi je i fenomen »Black Friday« (Crni petak). On potječe iz SAD-a i kod

njih ovaj dan predstavlja petak poslije Dana zahvalnosti, kada zapravo započinju novogodišnji i božićni blagdani. Kompanije su iskoristile upravo ovaj dan da ponude, navodno, ogromne popuste, kako bi prodali veliki broj artikala. Nude proizvode po nižoj cijeni nego što je inače običaj.

Poznato je da ovaj dan stvara veliku gužvu ispred prodajnih objekata jer su ljudi nestrpljivi da kupe što više željenih stvari. U SAD-u potencijalni kupci čak i kampiraju ispred prodajnog objekta.

»Crni petak« je veoma popularan i kod nas. Naime, mnogima su sniženja i popusti jedina prilika da priušte nešto što veoma žele ili im je neophodno. S druge strane, sve više se skreće pažnja na to

da je dobar dio sniženja i atmosfere koja se stvara oko »Crnog petka« zapravo samo dobar marketinški trik. Iskustva kupaca potvrdila su da prodavači često podignu regularne cijene pred »Crni petak« da bi ih onda snizili na taj dan. A u realnosti se cijena predmeta nije promijenila. Psihološka istraživanja utjecaja marketinga na potrošače pokazuju da su nam popusti i ideja da možemo nešto kupiti po boljim uvjetima privlačni, čak iako realnost nije takva. Kupujemo nagonski, impulzivno, zato što nešto zvuči kao dobra ponuda, ne razmišljajući je li to zaista i jest. Za »Crni petak« vidimo i scene masovne jurnjave, svađe i tuče kupaca.

Kupci imaju satisfakciju od kupljenih predmeta i od činjenice da su uspjeli preokrenuti nešto u svoju korist. Iako koristi zapravo nemamo, uvučeni smo u začarani krug, idemo dublje, kreirajući vlastiti identitet na osnovu materijalnog.

Andrea I. Darabašić

Nagrade kao »vjetar u leđa«

Luka Jaščur iz Sota pohađa četvrti razred Gimnazije Sava Šumanović u Šidu. Odličan je učenik, svestran i ima nekoliko hobija. Ono što ga izdvaja od svojih vršnjaka je interes za snimanje kratkih filmova. Kroz svoje filmove do sada je obradio nekoliko tema iz područja ljudskih prava, depresije, općih problema u društvu i među mladima, neprihvatanja, ali i tema o običajima tijekom blagdana u Srijemu.

Za svoj dosadašnji rad dobio je nekoliko međunarodnih, državnih i općinskih priznanja. Za film *Iza kulisa* ušao je u osam najboljih na natječaju *Slobodna zona junior* i Fond B92. Na natjecanju na temu prava izbjeglica i njihove uključenosti u lokalne zajednice u kategoriji Kratki film, koje je prošle godine organizirano u partnerstvu s Ministarstvom prosvjete, nauke i tehnološkog razvoja Srbije, delegacijom Europske unije u Srbiji i Šestom beogradskom gimnazijom, njegov film *Act of love* osvojio je prvo mjesto u zemlji. Također, za film *Od krvi i mesa* osvojio je prvo mjesto u zemlji na natječaju delegacije EU u Srbiji. Na natječaju Pokrajinskog tajništva za obrazovanje s filmom *U susret Uskrsu* Luka je osvojio treće mjesto na pokrajinskoj razini, a film *Zašto* je ušao u 12 najboljih filmova na Među-

narodnom festivalu IKT film fest. Ove godine Luki je uručeno i priznanje od Općine Šid, *Višnjićeva nagrada* za izuzetan doprinos kulturi mladih do 30 godina.

Podrška obitelji i prijatelja

Luka je počeo snimati još u osnovnoj školi, dok se malo ozbiljnijim snimanjem počeo baviti prošle godine, u vrijeme kada je za svoj rad dobio i prve nagrade. Ističe kako su na prvom mjestu podrške u njegovom radu upravo njegova obitelj, mama i tata, a zatim i prijatelji u školi, Amatersko kazalište *Branislav Nušić* u Šidu čiji je član osam godina, kao i profesori u školi.

»Mogu reći da me je za neke nove stvari i otvaranju nekih novih sfera, najviše motivirala gluma kojom se bavim. Sve filmove smo snimali u našem gradu. Ima baš mnogo tema koje su mi interesantne i zbog toga pokušavam na svaku od njih kazati nešto iz svog kuta«, navodi Luka.

Njegov film *Act of love* govori o djeci migrantima i njihovom uključivanju u školski sustav. Glavni akteri filma bili su dječaci iz Iraka koji su smješteni u prihvatni centar u šidskoj općini i pohađaju šidsku Gimnaziju.

»Taj film prikazuje rad učenika migranata u našoj školi s nama, njihovim drugarima. Prihvatili smo jedni druge i lijepo se družimo, bez obzira na vjerske i kulturološke razlike. Mislim da je to bilo važno da se istakne u jednom filmu«, zaključuje Luka.

Priznanje i na lokalnoj razini

U okviru manifestacije *Višnjićevi dani* koju organizira Općina Šid i Kulturno-obrazovni centar Šid u čast narodnog pjesnika i guslara **Filipa Višnjića** svake godine se uručuju nagrade za životno djelo građanima šidske općine i nagrade za mlade starosti do 30 godina za izuzetan doprinos kulturi. Ove godine ta nagrada je otišla u ruke mladog Luke.

»*Višnjićeva nagrada* mi je jedan veliki vjetar u leđa i dokaz da je moj rad primijećen i cijenjen. Drago mi je zbog tog priznanja. Trudit ću se doprinositi kulturi svoga grada sudjelovanjem u kulturnim događajima u Šidu i, naravno, snimanjem novih filmova. Trenutačno u školi u dramskoj sekciji, zajedno s profesoricom srpskog jezika i prijateljima koji također pohađaju ovu sekciju, pripremam trilogiju horror filmova. Imam planove da upišem Akademiju dramskih umjetnosti, smjer montažu i da se u životu time bavim«, naglašava Luka.

K. U.

Četiri tisuće događaja, rekordan broj turista

Novi Sad je 2022. godinu dočeka s titulom Europske prijestolnice kulture (EPK) i sada polako ispraća jednu od najznačajnijih godina za kulturu toga grada. Oko 6.000 domaćih i inozemnih umjetnika sudjelovali su u programima, dok je gotovo 4.000 događaja odigrano tijekom ove godine. Koordinatorica tima za odnose s javnošću Fondacije Novi Sad – Europska prijestolnica kulture **Milana Milovanov** za *Kužiš?!* ističe kako je Novi Sad »od Srpske Atene iz 19. stoljeća postao Europska prijestolnica kulture 21. stoljeća« te kako će se pravi efekti svega realiziranog tek vidjeti.

»Ono što činjenice, odnosno statistika pokazuje jeste da je ova godina bila nesvakidašnja kada je riječ o uključivanju različitih kulturnih aktera na tom nivou i u tom kapacitetu na najrazličitijim poljima umjetnosti. Više od 6.000 umjetnika i umjetnica bilo je dio projekta 'Novi Sad – Europska prijestolnica kulture', ali ne samo projekta već govorimo o tome da je 6.000 umjetnika i umjetnica doprinijelo jednoj značajnoj kulturno-povijesnoj točki razvoja grada, kreirajući tako jedan novi početak. Jedno novo sada«, navodi Milovanov.

Tako nešto u smislu kvantitete zaista mogu osjetiti samo gradovi koji budu imenovani tom prestižnom titulom, a kada kažem 'osjetiti' mislim i na privilegij i na izazov. Stoga je u toj cjelokupnoj slici stvari svaki od događaja pridonio ne samo projektu nego i onome što ostaje iza njega. Decentralizaciji kulture, povezivanju umjetnika, organizacija, ustanova kulture na različitim nivoima i donositelja odluka, ali i uključivanju, razvijanju stare i kreiranju nove publike. Ovaj projekt promijenio je jednu jako važnu zabludu, a to je da postoji 'publika koja prati kulturu' jer onda ispada da postoji i ona koja ne prati. Svi smo

Kultura dostupna svakome

U programskom smislu se, kako naša sugovornica ocjenjuje, uvijek ističu dva programska luka, jer upravo oni pretendiraju biti legatima – *Kaleidoskop kulture* i *Doček* – ujedno i Najbolji europski trend brendovi u području kulture 2021. godine, od kojih je potonji nominiran i među najbolje europske festivale za 2022. godinu. Milovanov kaže kako su oni možda i najviše promjena donijeli u programskom i produkcijskom smislu u gradu.

Realizirano je više od 4.000 događaja – broj koji govori da je dnevno u prosjeku bilo oko deset događaja.

»Netko će reći nemoguće je da ih je toliko bilo. Ali zapravo oni, naravno, nisu i ne mogu svi biti istog gabarita i uz to njihove ciljne grupe su najrazličitije.

mi konzumenti kulture, samo je pitanje pristupa koji je Novi Sad sada promijenio i time učinio kulturu dostupnom svakome«, zaključuje Milovanov.

»Svijet u malom«

U »godini titule« je bilo za svakoga ponešto, dok je mladima bio posvećen programski luk *Budućnost Europe*, ne samo kroz kreiranje programa za njih već i kroz programe čiji su oni bili kreatori. Sudionici programa dolazili su iz više od 35 europskih zemalja, ali je bilo i umjetnika iz azijskih, južnoameričkih i afričkih zemalja, i onih iz Kanade i SAD-a.

Kako iz Fondacije ističu »Novi Sad je zaista pretvoren u čitav jedan umjetnički svijet u malom«. Što se posjetitelja tiče, Milana Milovanov navodi kako je, u

godini EPK titule, Novi Sad oborio rekord u broju turista u posljednjih 20 godina. Osim turista iz regije, statistike od prethodnih godina nadmašene su i kada je riječ o turistima iz svih dijelova Europe, ali i cijelog svijeta: SAD-a, Katara, Indije, Gruzije, Japana, Brazila, Argentine i brojnih drugih zemalja. Kako saznajemo, svjetski turistički portal *Lonely Planet* svrstao je Novi Sad u top tri turističke destinacije već u sklopu priprema za EPK, a našao se i na listama svjetskih medija kao što su CNN, *Forbs*, *Independent*, BBC, *Euronews*, *Condé Nast Traveller*, *Time out* i drugih.

Suradnja s Hrvatskom

Kada je u pitanju suradnja s regionalnom scenom, a samim tim i s Hrvatskom, Milana Milovanov naglašava kako je ona bila značajan dio čitavog programa kroz različite vrste umjetnosti.

»S Hrvatskom postoji možda i jedna posebna vrsta veze, baš zato što je Rijeka nosila titulu Europske prijestolnice kulture prije Novog Sada. Izazov s kojim smo se svi susreli je pandemija koronavirusa, a pogotovo Rijeka koju je to zadesilo u titularnoj godini. Baš zato Novi Sad je kao Europska prijestolnica kulture bio jedan od prvih inicijatora da se njihova godine titule produži, a naša pomjeri, kako bi i kolege iz Hrvatske mogle realizirati projekt uspješno. Stoga ta vrsta suradnje između EPK gradova, pogotovo u regiji, čvrsta i prenose se dragocjena iskustva i povezuju ljudi. Među istaknutim imenima koja su bila dio programa, i prije samo godine titule, pa i tijekom 2022., su: **Ida Prester**, *Elemental*, **Damir Urban**, **Svemirko**, **Natali Dizdar**, *Nipplepeople*, *Porto Morto*, *Pocket Palma*, **Vedrana Rudan**, **Damir Karkaš** i drugi, ali i eminentne institucije poput Tifološkog muzeja iz Zagreba, s kojima je suradnja donijela mogućnost da izložba djela **Uroša Predića** bude pristupačna«, otkriva Milana.

Kamo dalje?

O Novom Sadu se, posredstvom realizacije mnogobrojnih programa u sklopu EPK-a, pisalo u brojnim stranim medijima. Osim toga, Novi Sad je postao bogatiji za nekoliko priznanja i nagrada. Glavno pitanje je kako će takvi rezultati utjecati na Novi Sad u budućnosti? Naša sugovornica ističe kako su takvi rezultati s jedne strane velika pohvala i privilegij svakog Novosađana i Novosađanke, ne projekta Novi Sad – Europska prijestolnica kulture jer, kako navodi, i ovaj projekt, pa i te nagrade proizlaze iz nečega

što je zajednički rad svih u ovom gradu, od donositelja odluka, preko ustanova, organizacija, pojedinaca, različitih aktera van kulture, pa sve do publike.

»To je sada i odgovornost svih nas da Novi Sad ostane to za što je te nagrade ponosno ponio. Da ostane Europska prijestolnica kulture. Cilj ovog projekta nije da se dogodi jedna festivalska godina, velika fešta i kraj. Poanta je što ostaje nakon toga. Novi Sad jest ponio nagradu *Melina Mercouri* koju Europska komisija dodjeljuje najuspješnijim europskim prijestolnicama kulture, ali u budućnosti smo sami, svi zajedno, odgovorni za to ostajemo li uspješni na tom putu kulturnog razvoja«, zaključuje Milovanov.

Kristina Ivković Ivandekić / Foto: Vladimir Veličković

9

Novogodišnji program

Novi Sad će svoju autentičnu interkulturalnost ponovno proslaviti kroz projekt *Doček*.

»*Doček* je uspješno otvorio titularnu godinu, tako je želimo i zaokružiti. **Milevi Marić-Einstein**, **Milutinu Milankoviću** i **Nikoli Tesli** posvetili smo na otvaranju Europske prijestolnice kulture predstave za pamćenje. Ovoga puta velikanima srpske i svjetske znanosti posvećujemo tri nezaboravne novomedijske izložbe, do sada neviđene na ovim prostorima. Uz to, *Doček* nastavlja njegovati novosadsku dualnost u kojoj povezuje dva računanja vremena, dva kalendara, dva pisma... u dva dana – dvije umjetnosti. Spajajući vizualnu i izvođačku umjetnost, domaći i umjetnici iz cijelog svijeta priredit će nam nezaboravne doživljaje 31. prosinca u Podgrađu Petrovaradinske tvrđave i 13. siječnja širom grada na brojnim lokacijama«, otkriva Milovanov.

Božić – nekada i sada

Božić je vjerski blagdan rođenja Boga i čovjeka – Isusa Krista. Blagdan se tijekom godina mijenjao, što znači da su se i običaji na Badnji dan promijenili – više se ne poštuju na pravi način. Isto tako, darovi su bili skromniji i cijeli smisao Božića bio je drugačiji. Nekada je smisao Božića prvenstveno bio u odlasku u crkvu, obiteljskom okupljanju, molitvi i skromnom slavlju uz najljepšu trpezu kakvu si je obitelj mogla priuštiti. Danas mnogi slavljenje Božića poistovjećuju s masovnim kupovanjem poklona. U brojnim slučajevima Božić se tumači samo kao dan primanja darova, dok se prije to darivanje shvaćalo kao darivanje spasenja čovjeku. Svi-jet je uzeo Božić, ali ne i vjeru, crkvu i istinu. Božić danas slave i vjernici i nevjernici, a zbog potrošačkog duha društva u kojem živimo iskrivljujemo značenje tog iščekivanja. Osobno smatram da se duh iščekivanja Božića može najljepše osjetiti kroz mise zornice tijekom došašća. Danas je to manje popularno, svi vole osjetiti duh Božića kroz razgledanje izloga u potrazi za savršenim darom. Darom za naše najbliže, ali i po potrebi za kolegu s posla, za susjeda ... Jer zašto ne? Božić je vrijeme sniženja cijena u trgovinama. Nažalost, simbol Božića postao je i Djed Božićnjak koji drži bocu *coca-cole* u ruci. Sve što taj simbol predstavlja u suprotnosti je s izvornim značenjem ovoga blagdana.

Čovjek, neovisno o tome je li vjernik ili ne, ima duh i tijelo, a oboje zahtijevaju brigu i njegu. No, danas brigu dobija samo tijelo, dok duh jedva preživljava. Upravo je blagdansko vrijeme i vrijeme Božića prava prilika za povratak te duhovnosti i za osvještavanje razuma. Prava prilika da se okrenemo istinskim životnim vrijednostima. Božić nisu darovi, Božić nisu skupe reklame i velika sniženja. Božić je zajedništvo. Božić je obitelj. Nije smisao raditi više da bismo zaradili za te poklone, da bismo time gubili slobodno vrijeme i smanjivali si vrijeme s najmilijima. Što nam vrijedi materijalno ako nemamo ono duhovno? Ako nemamo osobu s kojom bismo podijelili sreću. Zbog pogrešne okupiranosti u blagdansko vrijeme čovjek gubi ono najvažnije, ono što se novcem kupiti ne može.

Marija Magdalena Huska,

Gimnazija *Svetozar Marković*, Subotica, 1. f

Božićni običaji

Božić je vrijeme kada smo svi na okupu i kada slavimo zajedništvo. On učvršćuje obitelj i time stvara radost i sreću. To je poseban blagdan koji sa sobom nosi čaroliju satkanu u toplini obiteljskoga doma i ljubavi. I baš zbog svega toga što nam on donosi težimo biti dosljedni tradiciji i njegovom obilježavanju. Čuvamo blago naših predaka i trudimo se tu čaroliju božićnog vremena prenijeti i na mlađe naraštaje.

Čarolija započinje još u vrijeme priprave, odnosno u vrijeme došašća ili adventa. Počinje u trenutku kada palimo prvu svijeću i kada nestrpljivo čekamo dan da zapalimo i onu posljednju, četvrtu svijeću. No, prije toga potrebno je napraviti adventski vijenac. Još jedan razlog da se obitelj okupi. Važna je i simbolika toga adventskoga vijenca. Svjetlo svijeća na vijencu označava dolazeće svjetlo Isusa. Kroz to svjetlo u nama se budi osjećaj iščekivanja Božića. Do toga 25. prosinca obilježavaju se i neki drugi sveci, sv. Barbara, sv. Nikola, sv. Lucija i sv. Toma. Tradicionalna božićna pšenica sije se na Sv. Barbaru ili Sv. Luciju. Ali od svih tih svetaca, najradosniji je Sv. Nikola i dan kada djeca dobiju poklone u svoje čizmice.

U vrijeme došašća odlazi se i na mise zornice. One simboliziraju budnost kršćana u vrijeme priprave za Božić, ali i na konačni Isusov dolazak. Iako se održavaju ranom zorom, rijetke spriječava da ne dođu i osjete njihovu duhovnost i ljepotu.

Tri tjedna prije Božića imamo Djetinjce, Materice i Oce. Na drugu nedjelju došašća, kada se obilježavaju Djetinjce (običaj se održao u nekim krajevima), roditelji bi u trenutku kada se djeca najmanje nadaju konopcem ili remenom vezali svoju djecu. Djeca su mogla biti oslobođena tek kada bi platila otkupninu. Cijeli proces cjen-

kanja oko visine otkupnine propraćen je s puno smijeha i šala. Već iduće nedjelje, treće nedjelje došašća, djeca su imala priliku »osvetiti« se majci, a četvrte nedjelje došašća i ocu. Otkupnina se najčešće sastojala u darivanju sitnica, poput oraha, lješnjaka, naranča, smokava ili slatkiša, dok roditelji u svojim otkupninama znaju biti i ne tako skromni.

Ovaj običaj je ujedno i poučan. Na takav se način djecu učilo odricanju. Naime, roditelji su danima i tjednima unaprijed upozoravali djecu na vezivanje kako bi ih potaknuli na uštedu džeparca, prikupljanje plodova zemlje, ali i odricanje svojih slatkiša koje će podijeliti s nekim drugim u obitelji.

Još jedan običaj jest unošenje slame u kuću. Iako je to vrlo stari običaj, neke obitelji ga i danas obilježavaju. Ono što većina obitelji čini u vrijeme Božića jest odlazak na misu polnoću te pripremanje tradicionalne božićne trpeze. Za vrijeme polnoće crkva odjekuje divnim izvedbama crkvenoga zbora čije pjesme šalju snažnu poruku o dobroti, iskrenosti, ljubavi te zajedništvu. Taj duh i te poruke prenose se i na božićnu večeru, ali ispujavaju i cijelo blagdansko ozračje.

A onda dolazak Božića i to prekrasno božićno jutro. Jutro kada radosno trčimo u dnevne boravke grleći svoje najmilije i čestitajući im Božić. Taj dan se odlazi na misu, a ostatak dana se provodi u krugu najbliže obitelji. Na drugi dan Božića odlazi se i u druge kuće kako bi se čestitalo i slavilo.

Završetak blagdanskog razdoblja označava blagdan Sveta tri kralja, dan kada slavimo tri mudraca koja su darivala Isusa. I to se obilježava odlaskom na misu, ali i simboličnim skidanjem božićnih ukrasa. Iako skidamo ukrase i uklanjamo božićno drveće, u nama trajno ostaje osjećaj koji stvara Božić. Osjećaj duboke zahvalnosti, suosjećanje i radost zajedništva.

Jelena Kujundžić, Gimnazija Svetozar Marković, Subotica, 1.f

Epski junaci nekada i sad

Epski junaci su oni koji se bore kada duša više ne može. Oni su oduvijek postojali, bilo je samo pitanje vremena kada će vječno biti zapisani, umjesto izgubljeni u pričama.

Junak je netko tko daje nadu, netko tko ima ulogu svjetla na kraju tunela da ljudi ne bi odustali prije nego što uopće stignu do njega. Junak je netko tko zvuči i izgleda kao najbolja verzija svakog, netko koga može svatko pogledati i vidjeti djelić sebe. Poanta priča o junacima i uopće spominjanje njih jest uzeti sve vrline koje obična osoba već svakako ima i time dati iluziju da svatko može postati jedan od njih ako se dovoljno fokusira na neostvariv cilj. Nekada su davali nadu ljudima koji su živjeli kroz ratove da će svakog trenutka doći snažni heroj i spasiti ih, ali taj trenutak nikad nije došao. Oni su ga ipak strpljivo čekali pa su s tom nadom izdržali i doživjeli još koji dan.

Danas imaju istu svrhu, ali su individualniji. Više nismo svi zajedno u istom problemu nego svi prolaze kroz vlastiti. Svatko ima svog junaka, jer ih ima previse, a za svaku karakteristiku, za svako uvjerenje postoji taj netko tko te uvjerava da ono u što ti vjeruješ jest ono ispravno. Junak ne može biti svatko. Biti junak toliko je teško da nijedna osoba to nije u cijelosti. Junak je nedodirljiva iluzija svega što nećeš biti. Junak je potencijal koji se davno izgubio, vatra u duši koja se odavno ugasila. On mora biti ne-sebičan, mora žrtvovati sve svoje za nešto malo tuđeg, mora biti tu u svakom trenutku

kad se zlo približi. Jest, i on nekad pogriješi, ali na kraju uvijek, na iznenađujuće jednostavan način, preokrene situaciju da ispadne dobar lik i izvuče se iz nevolje. Junak ne može postojati svakog dana. On postoji samo po potrebi da uvjeri upravo tebe da će na kraju sve ipak biti u redu.

Uvijek je bilo junaka, a uvijek će ih i biti jer ljudima jednostavno treba taj netko ili da se ugledaju na njega pokušavajući biti kao on ili da jednostavno imaju svjetlo u mračnoj prostoriji.

Maša Lekić, Srednja medicinska škola, Subotica, 3.2

Kako popraviti pogubne posljedice odgajanja »dobrih djevojčica«?

14

U prošlom sam tekstu pisala o tomu kako se često djevojčice (iako nekada i dječake) od malena uvjetuje da budu ljubazne, pristojne te da se ne suprotstavljaju. Takav odgoj kasnije u životu ima vrlo štetne posljedice, a ima i svoj udio u društvenim situacijama u kojima je prisutno i (prešutno) odobravano nasilje nad ženama.

»Dobra djevojčica« ne nauči ove vrlo važne vještine koje su neophodne za kvalitetne odnose, ne samo s drugima nego i sa sobom: iskazati vlastite potrebe; postaviti granice; rješavati sukobe na ispravan način; biti u kontaktu s vlastitom ljutnjom koja pomaže postaviti granice.

Ako je i tvoj odgoj bio takav, dalje u tekstu možeš pronaći neke od načina pomoću kojih možeš krenuti u promjenu štetnih obrazaca.

Prvi korak je uvijek osvješćivanje *razmišljanja, postupaka, situacija*. Ako kreneš promatrati svoje misli i postupke u različitim situacijama, možda ćeš primijetiti kako se previše ispričavaš ili misliš da svako »Ne« moraš opravdati, pojasniti. Možda ćeš zapaziti kako se puno češće brineš što drugi misle, hoće li se naljutiti i slično, a puno manje si u kontaktu s onim što je tebi u nekom trenu važno ili potrebno. Možda ćeš primijetiti i kako se lako složiš s tuđim mišljenjem iako se tvoje mišljenje o nečemu u stvari razlikuje.

Promjene štetnih obrazaca

Psihologinja **Nicole LePera** u svojoj knjizi *How to Do the Work* prijedlaže sljedeće korake:

1. »Nauči postaviti granice«.

Možda će te u početku spriječavati neugoda, možda ćeš zamišljati da si loša osoba jer postavljaš granice, no prisjeti se da ti nisi odgovorna za tuđe emocije. Netko će možda imati ovakvu ili onakvu emocionalnu reakciju na tvoje »Ne« no, na toj osobi je da regulira vlastite emocije.

2. »Osluškuj i nauči koje su tvoje potrebe te vježbaj iskazivati ih«.

Nekada ćeš trebati više mira, nekada prostora, nekada, možda, nećeš htjeti razgovarati o nekim stvarima. Kao što mi ne čitamo tuđe misli tako ni druge osobe ne čitaju naše i ne znaju naše potrebe ako ih ne izrazimo. Na nama je da jasno kažemo što je ono što u nekom trenu trebamo.

3. »Slušaj vlastite emocije«.

4. »Kada odbijaš nešto, nemoj previše objašnjavati«.

»Ne« je cjelovita rečenica. »Hvala, ne bih« također. »To mi ne odgovara« isto tako.

5. »Podsjeti se da tvoj postupak neće razočarati nikoga (bez obzira što govorili)«. Ako netko i osjeća razočaranje to je zbog *očekivanja* koje ima, a tvoj zadatak nije ispunjavati tuđa očekivanja (ni mamina, ni tatina, ni društvena...). Također, razočaranje je emocija, a odrasle osobe imaju kapacitet za izdržati emocije.

6. »Podsjeti svoje unutarne dijete da si sada odrasla osoba te da imaš kapacitete koje kao mala nisi imala«. Sada možeš sebi osigurati sigurnost i stabilnost.

Podrška je važna

Kada započnemo promjenu, često izostane podrška. Naime, ako su odnosi u kojima smo izgrađeni na lošim temeljima, kada krenemo unositi zdrave elemente to nailazi na otpor. U takvoj situaciji je važno naći za sebe podršku. Nekada je to psihoterapeut, nekada osobe koje prolaze kroz slična iskustva. Za razliku od samo desetljeća ranije, danas podršku i u obliku novih znanja i u obliku osoba koje dijele slična iskustva možemo naći i u online svijetu.

Za kakav god oblik podrške da se odlučiš, želim ti sretno putovanje prema slobodnijem življenju!

Marina Balažev, specijalizantica transakcijske analize smjer psihoterapija

Pjesme i priče s okusom mora

Nedavno se navršilo stotinu godina od rođenja **Ive Popića** (1922. – 1993.), subotičkog spisatelja i kulturnog djelatnika podrijetlom iz Dalmacije.

Rođen je 29. studenoga 1922. u Kaštel Štafliću kod Splita. Sudjelovao je u Narodnooslobodilačkoj borbi. Krajem 1940-ih dolazi u Suboticu, gdje je postao upravnik Doma JNA. Nakon demobilizacije nalazio se na čelu mnogih kulturnih ustanova u Subotici. Bio je upravnik Dječjeg kazališta, tajnik Kulturno-prosvjetne zajednice, Općinske zajednice kulture itd. Svoje prve književne tekstove počeo je objavljivati u *Hrvatskoj riječi/Subotičkim novinama* početkom 1950-ih. Također je objavljivao u *Rukoveti*, osječkoj *Reviji*, somborskim *Dometima*. Bio je član Društva književnika Vojvodine. Također se bavio i pisanjem likovnih i književnih prikaza. Prevođen je na mađarski (*7 Nap, Ūzenet*) i na turski jezik.

Opus

Svojim stvaralaštvom Popić je ostavio trag koji je s propašću koncepta integralnog, simbiotičkog kulturnog razvoja u Jugoslaviji gotovo izbljedio. Objavio je osam knjiga, od kojih je sedam namijenjeno djeci, dok jedna *Svjetlosti prostora: portreti subotičkih likovnih umjetnika* (1978.) predstavlja doprinos istraživanju subotičke umjetnosti druge polovice 20. stoljeća.

Knjige poezije i proze su: *Spavalo je more* (pjesme za djecu, 1966.), *Daljine nisu bajke* (pjesme, 1968.); *Djevojčica i oblaci* (priče za djecu, 1968.); *Šta ribice sanjaju* (pjesme za djecu, 1969.), *Na dnu mora puna korpa čuda* (pjesme i priče za djecu, 1971.), *Sunce puši modru lulu*, (pjesme za djecu, 1974.) i *Svijet oko mene* (pjesme, 1976.).

Povratak zavičaju

Teme njegovih pjesama i priča vezane su gotovo isključivo uz njegovu rodnu Dalmaciju, čiju najprepoznatljiviju odliku upravo predstavlja *Sinje more* sa svom svojom bogatom florom i faunom. Uz to, slovi i za jednu od najglasovitijih svjetskih kolijevki moreplovaca. Kroz gotovo sve njegove uratke dolazi do izričaja »okus

mora, kamena i soli«, kojeg se pisac, čini se, sjećao dugo po napuštanju rodne grude.

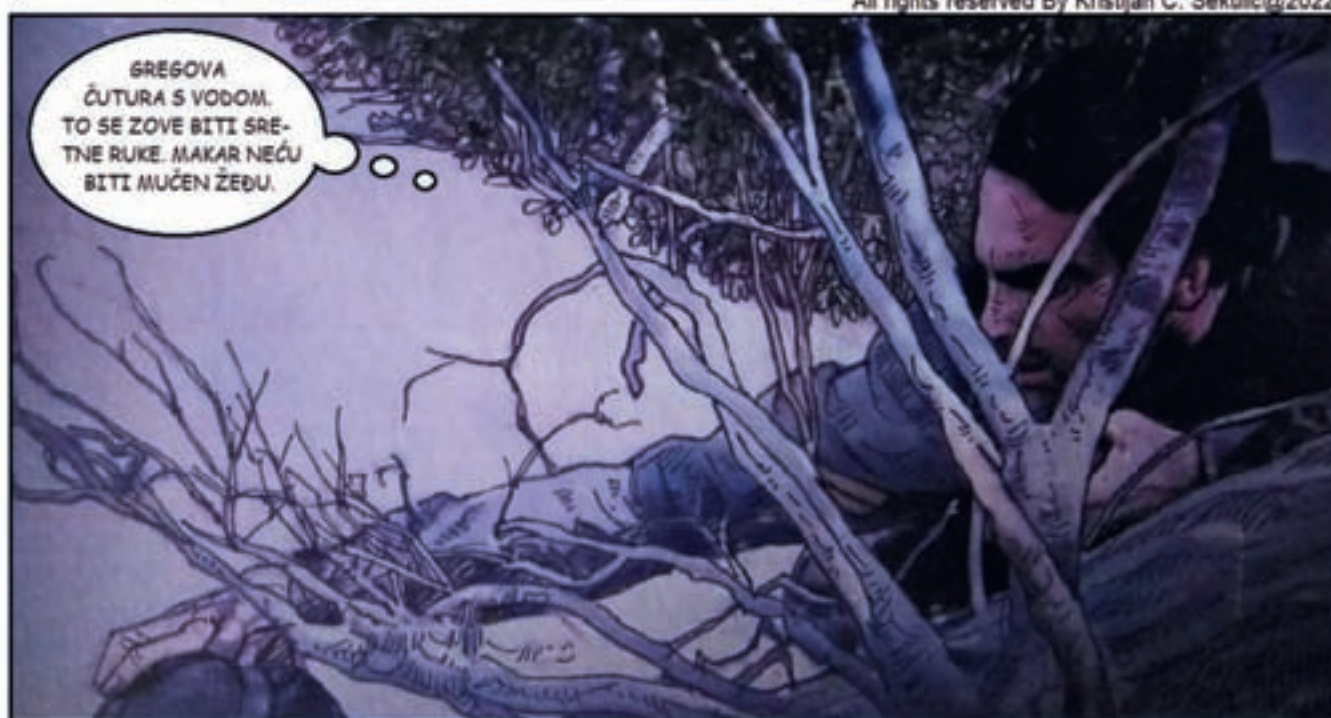
Također se okušao i u dramskom stvaralaštvu. Više njegovih komada izvedeno je u subotičkom Dječjem kazalištu. Njegva djela nose karakteristike koje odlikuju tipičnog hrvatskog književnika inspiriranog motivima Mediterana i svog dalmatinskog zavičaja.

Premинуo je 30. siječnja 1993. godine.

Vladimir Nimčević

All rights reserved By Kristijan C. Sekulic@2022

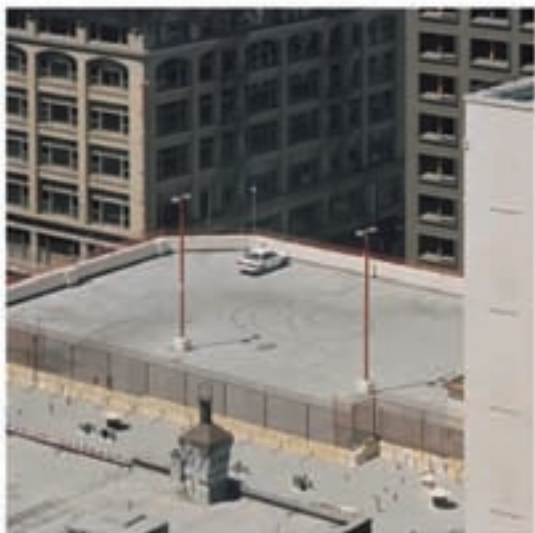

Najbolje od najboljeg — 2022.

Došli smo do kraja još jedne duge godine i vrijeme je za tradicionalni glazbeni osvrt na neka od najupečatljivijih izdanja u proteklih 12 mjeseci. Zadatak nimalo lagan, jer je godina bila zaista bogata kada je u pitanju nova, kvalitetna i uzbudljiva glazba. Nažalost, ponovo su mnogi izostali, ali i ovih 10 koje sam izabrao zaista nisu loši. Stoga, bez nekog daljeg odgađanja, prijedimo pravo na stvar:

Arctic Monkeys – *The Car*

Započnimo odmah s jednim kontrapunktnim izborom. Posljednje izdanje Monkeysa *The Car* ćete ili odmah zavoljeti ili prestati slušati vjerojatno nakon

druge pjesme. Album nastavlja točno tamo gdje je šefildska četvorka stala na prethodnom *Tranquility Base Hotel & Casino*, samo bend sada zvuči još uvjerljivije u svom novom izrazu. Ostali su u vodama lounge glazbe, ovoga puta eksperimentirajući još više s gudačkim aranžmanima, a manje recimo s west coast bitovima. Rezultat je jedan seduktivni, barokni space pop, odnosno savršena podloga za tekstove i melankolična raspoloženja **Alexa Turnera**, ali i njegovu novootkrivenu sigurnost u svoj glas. Singlovi poput *There Better Be a Mirrorball* i *Body Paint* spadaju u možda najbolja, najzrelija ostvarenja u njihovoj karijeri, a ne treba zanemariti ni *Hello You* ili *Jet Skis On The Moat* koji su skriveni dragulji na albumu.

Sudan Archives – *Natural Brown Prom Queen*

Brittney Parks aka Sudan Archives svojim drugim albumom potvrđuje kako je jedna od najuzbudljivijih R'n'B/ neo soul umjetnica današnjice. Na momente likvidan, na momente rasplesan, ponekad intiman i sanjiv, ponekad agresivan i direktan *Natural Brown Prom Queen* krije mnogo toga. Tko bi rekao da pjesma o kosi (*Selfish Soul*) može biti toliko dobra? Sudan Archives na ovih 18 veoma raznovrsnih pjesama pokazuje svu moć umjetničke slobode i snažnog kreativnog zanosa.

Wet Leg – *Wet Leg*

Prvi album engleskog dua Wet Leg kog čine dvije cure **Rhian Teasdale** i **Hester Chambers** je opasan, duhovit i zabavan. Već s prvim singlovima *Chaise Longue* i *Wet Dream* su dokazali koliko ubojit i zarazan njihov gitarski pop može biti, a sa *Wet Leg* su dokazali kako taj uspjeh nije bio nimalo slučajan. Rhian i Hester su ozbiljne autorice i pritom djeluje kako se strašno zabavljaju u svakom trenutku svoje suradnje. Nema što, ljudi iz *Domino Recordsa* možda ponovo drže budućnost engleskog indie rocka u svojim rukama.

Bruce Springsteen – *Only The Strong Survive*

Možda sam i sam sebe iznenadio ovim izborom, mislim album sačinjen isključivo od soul obrada, a pritom izvođač koji je ušao u peto desetljeće stvaralaštva bi na prvi mah stvorili impresiju kako taj netko možda više nema što za reći. Možda i jeste tako, ali meni se ovaj album toliko dopao već na prvo slušanje i ne mogu ga zanemariti. Stari, iskusni **Boss** zvuči sjajno, bend zvuči nepogrešivo i album, zahvaljujući pažljivom odabiru pjesama jednostavno funkcionira kao cjelina. A osim toga, budimo realni, rijetko tko tako dobro iznosi teške, muške emocije kao **Bruce Springsteen**. *Only The Strong Survive* je jedan album s dušom.

Kendrick Lamar – *Mr. Morale & The Big Steppers*

Teško je povjerovati kako je prošlo već 10 godina od Kendrickovog *good kid, m.A.A.d city* albuma s ko-

Jim je sebi razvalio vrata u svijet hip hopa i zauzeo tron kao njegov jedini zakoniti vladar. Zaista, nitko nije kao **Kendrick Lamar**. Nije lako u par riječi sažeti nešto o njegovom posljednjem izdanju *Mr. Morale & The Big Steppers*, na kom se K-dot suočava s temama poput institucionalnog rasizma, vlastite smrtnosti, roditeljstva i porodice, muško-ženskih odnosa, životnih uspona i padova... Bojim se da bi takva analiza zahtijevala jedan akademski pristup i barem nekoliko stranica. Teško da ćete pronaći album, iz ove godine barem, koji će vas više uzdrmati od ovog, ali teško da ćete pronaći album koji će vas i više nagraditi ako ostanete do kraja. Obavezno slušanje.

They Hate Change – *Finally, New*

Hip hop duo s Floride They Hate Change su jedna osvježavajuća pojava na suvremenoj hip hop sceni. **Vonne Parks** i **Andre »Dre« Gainey** su fanatični zaljubljenici u glazbu, pogotovo u engleski grime, drill, jungle i post punk scenu. Jedna od najboljih stvari u svezi ovog albuma je upravo otkrivanje svih tih utjecaja i inspiracija zbog kojih They Hate Change ne zvuče kao ni jedan drugi američki hip hop sastav trenutno. Zbog bonus poena za kreativnu hrabrost, moj glas za rap album godine ide albumu *Finally, New*.

Sault – 11

Bend iz Londona koji se probio radeći sve suprotno od uobičajenih pravila službe show businessa. Sault nisu dali nijedan intervju, nemaju nijednu fotografiju ili video spot, čak nisu uradili nijedan nastup uživo. I da, ove godine su objavili PET albuma. 11 je samo jedan od njih, ali i odlično mjesto za početak istaživanja Sault svijeta. Zanimljivo, jedna od članica benda je **Kleopatra Zvezdana Nikolić**, pjevačica španjolsko-jamajčansko-srpskog porijekla koja nastupa pod umjetničkim imenom **Cleo Sol**. Po meni, ovo je uvjerljivo najbolje neo soul izdanje ove godine.

Kurt Vile – (*watch my moves*)

Kurt Vile nikada ne iznevjeri. Kantautor iz Filadelfije prošao je put od uzbudljivog, novog, modernog folk-rock trubadura, do indie-rock zvijezde koja puni festivale i na kraju do prekaljenog veterana koji se vratio tamo odakle je i počeo, samo je sad nešto kao guru dad rocka. (*watch my moves*) je još jedno folky psych pop remek dijelo u Kurtovom katalogu i album koji otkriva sve više svojih kvaliteta nakon svakog novog

slušanja. Ozbiljno razmišljam da ga nazovem i možda njegovim najboljim. Nitko nije bio ovako mekan, a toliko »opak« u isto vrijeme još od 70'ih i Grateful Deada ili **Neil Younga** u njihovim najsajnijim trenucima. Poruka za sve jazz fanatike: ovaj album krije i gostovanje **Jamesa Stewarta** iz Sun Ra Arkestre.

The Smile – *A Light For Attracting Attention*

Album super grupe The Smile, novog projekta kog vode **Thom Yorke** i **Johnny Greenwood** iz grupe Radiohead je još jedan instant klasik za njihovu diskografiju. Naravno, to i nije neko iznenađenje, ali zaista, sve na ovom albumu valja. Povratak nekim osnovama, prije svega gitarskom zvuku, donio je, rekao bih, čak neočekivano pozitivan rezultat. Thom Yorke nije zvučao ovoliko uzbudljivo još od *In Rainbows*, *The Smile* na ovom albumu zvuče kao Radiohead u *Ok Computer* fazi, ali u novoj afrobeat/post punk verziji. *A Light For Attracting Attention* je izdanje koje ne biste smjeli preskočiti.

Dry Cleaning – *Stumpwork*

Nakon uspjeha zaista impresivnog debitantskog albuma *New Long Leg*, Dry Cleaning nisu sjedili besposleni. *Stumpwork* je novi trijumf ovog londonskog post punk kvarteta. Bend je utegnut i sinkroniziran, a **Florence Shaw** djeluje kao **Mark E. Smith**, **Iggy Pop** i **Patti Smith** u istoj osobi. Bit ću iznenađen ako za desetak godina ne bude imala status rock legende. Moj glas za najbolji album godine ponovo odlazi grupi Dry Cleaning.

Ivan Benčik

Call of Duty: Modern Warfare II

20

U ovom broju pišemo o igrici za koju ste sigurno makar u prolazu čuli, pošto je »hot« tema ovih dana. Riječ je o igrici *Call of Duty: Modern Warfare II*. U pitanju je »pucačina« iz prvog lica koju je razvio Infinity Ward, a objavio Activision. To je nastavak reboot-a iz 2019. i 19. nastavak u cjelokupnoj seriji *Call of Duty*. Objavljena je u listopadu za PlayStation 4 i PlayStation 5, Windows, te Xbox One i Xbox Series X/S.

Realistično i moderno

Kao i njezin prethodnik, igra se odvija u realističnom i modernom okruženju. Kampanja prati multinacionalnu jedinicu *Task Force 141* i meksičku jedinicu specijalnih snaga *Los Vaqueros*, dok pokušavaju pronaći bojnika iranske jedinice Quds i terorista Hassana Zyanija koji posjeduje američke balističke projekte. Glavni likovi igre koji se mogu igrati su John »Soap« MacTavish i Kyle »Gaz« Garrick iz *Task Force 141*. Radeći na novoj verziji IW motora, način rada za multiplayer podržava više platformi za više igrača i ima »free-to-play battle royale« mod igranja - *Warzone 2.0*, nastavak originalne *Warzone*.

Igrica je općenito dobila povoljne kritike od kritičara. Doživjela je komercijalni uspjeh i oborila je nekoliko rekorda serije, uključujući i to da je postala najbrža igra *Call of Duty* koja je ostvarila prihod od milijardu dolara.

Promjene u igranju

Modern Warfare II uvodi nekoliko poboljšanja dizajna i promjena u igranju, kao što su napredni AI sustavi u kampanji i co-op modovima, fizika vode, mehanika plivanja i remontirani sustav vozila. Nove značajke igranja i taktike kretanja uključuju zaron u ležeći položaj, zauzimanje položaja zajedno s uklanjanjem otkazivanja klizanja. Nove značajke igranja vozila uključuju naginjanje kroz prozore vozila, postavljanje na krov vozila i otmicu. Niveliranje i Gunsmith sustav su obnovljeni, omogućujući igračima fino podešavanje određenih dodataka kako bi odgovarali njihovom stilu igre. Također nudi platforme oružja koje granaju progresiju kako bi se smanjila repetitivnost, kao i poligon za vježbu.

Modern Warfare II multiplayer ima nekoliko novih načina igre: »Knockout« u kojem dva tima pokušavaju uhvatiti paket s ograničenim životima i »Spašavanje zarobljenika« u kojem napadački tim pokušava izvući taoca dok ih obrambeni tim spriječava utvrđujući obranu oko taoca. Načini igre u trećem licu potvrđeni su u rujnu. »Cooperative Special Ops mod« također se vraća, sadržavajući misije za dva igrača, s dodatnom aktivnošću za tri igrača pod nazivom *Raids* koja će biti objavljena nakon lansiranja.

Uz tradicionalni način »Battle Royale«, *Warzone 2.0* također uvodi DMZ, novi način igre ekstrakcije u kojem se timovi trojaca bore jedni protiv drugih, kao i protiv AI boraca, dok pokušavaju dovršiti misije.

Ukoliko ste player koji voli igrati FPS igrice, *Modern Warfare II* je prava igra za vas!

Ivan Ušumović

Korset, tvid, Uggsice

Priznat ćete, zima počinje s adventom iako kalendarski počinje 21. prosinca. S pojavom božićnih ukrasa i prvim pripremama za Božić svi nekako imamo dojam zimskog doba. Kada prelazimo iz jednog godišnjeg doba u drugo, sigurna sam da većina ljudi jedva čeka da obuče svoje omiljene čizme ili obuče najdražu bundu. Početkom zime imamo elana za spremanje i uljepšavanje svog zimsko-slojevitog outfita, a kako nam se proljeće bliži jedva čekamo da odbacimo istu tu garderobu kojoj smo se početkom zime radovali.... Što je i normalno, jer dosadi!

Što se mene tiče za to ne postoji rješenje, ali postoje trendovi koji nam zimske »obične« outfite dovoljno »začine« da nam zimska odjeća ne dosadi toliko brzo. A ovo su neki od trenutnih trendova koje djevojke vole i koje su brzo usvojile:

Korset

Korset je odjevni predmet koji žene i djevojke stljećima unatrag koriste kao dio odjeće. U početku se nosio ispod odjeće, a u današnje vrijeme se nosi preko odjeće ili služi kao top majica. Zimska varijanta korseta podrazumijeva onaj koji se oblači preko košulje ili preko laganije majice s dugim rukavima. Ovaj trend je privlačan djevojkama jer ističe ženstvenost tako što lijepo oblikuje žensku figuru.

Kompleti od tvida

Zimski kompletići koji su sačinjeni od sakoa i mini suknje ili šorca vrlo brzo su se uvukli u ženske ormare kao jedan od omiljenih outfita. Uz običnu rolku ispod sakoa i grilonske čarape, ovo je savršen zimski spoj koji je ugodan za nositi a lijepo stoji svakome. Kompletići u bojama kao što su pink, plava, zelena i narančasta ove zime su pravi izbor za vas.

Uggsice

Plitke *uggsice* s debelim đonom. *Ugg* čizme su u isto vrijeme i najpoželjnija i najomraženija obuća za djevojke. *Ugg* čizme su kao trend posljednjih nekoliko godina mirovale, ali ove se godine vraćaju s novim omiljenim modelom koji se lijepo uklapa uz ravne traperice do članaka ili uz tajice u kombinaciji s toplom vestom.

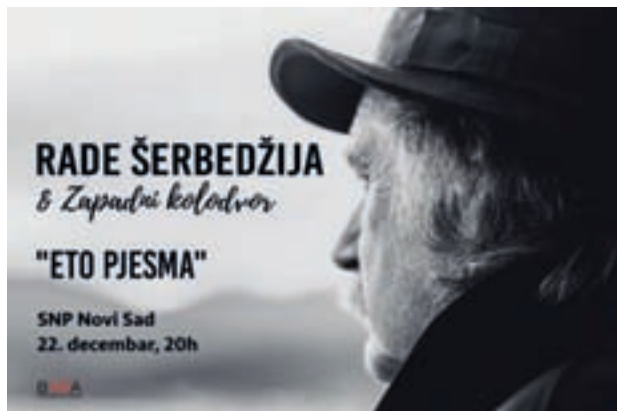
Milijana Nimčević

Šerbedžija u Beogradu i Novom Sadu

Rade Šerbedžija će i ovog prosinca obradovati publiku svojim tradicionalnim prednovogodišnjim koncertima, i to 21. prosinca u mts dvorani u Beogradu i 22. prosinca u Srpskom narodnom pozorištu u

Novom Sadu. Na ovim koncertima Šerbedžija će, uz svoj bend *Zapadni kolodvor*, publici predstaviti pjesme s novog albuma, ali i hitove poput *Ne daj se Ines*, *Imam pjesmu za tebe*, *Meni se dušo od tebe ne rastaje*, *Barbara* i mnoge druge...

Ulaznice za koncerte pod nazivom *Eto pjesma*, po nazivu prvog singla s novog albuma, mogu se nabaviti putem *Gigstixa* i na blagajnama mts dvorane za Beograd, odnosno na blagajni SNP-a.

Božićna žurka u Dukatu

Sada već tradicionalna Božićna žurka bit će održana u nedjelju, 25. prosinca, s početkom u 21 sat u *Dukatu* u Subotici. U velikoj dvoarni HKC-a *Bunjevačko*

kolo glazbu će puštati DJ Bure, dok će atmosferu u *Dukatu* upotpuniti *Cvrčak bend*.

Rezervacije su moguće na telefon 064/114-2091. Cijena ulaznice iznositi će 400 dinara.

Fenseraj ukusa u Novom Sadu

Proslava novogodišnjih blagdana uz hranu, piće, rukotvorine i sjajan program bit će moguća i na, trećoj po redu, manifestaciji *Fenseraj ukusa* koja će biti održana 30. prosinca, s početkom u 18 sati na Detelinarskoj pijaci u Novom Sadu.

Manifestacija *Fenseraj ukusa* je mjesto okupljanja ljubitelja najljepših i najzanimljivijih ukusa domaćih proizvoda, od malih i srednjih proizvođača, uz narodnu nošnju i glazbu.

Rock opera – QUEEN SYMPHONY

Zbog ogromnog interesa, ansambl novosadske *Rock opere* organizira tri nastupa kroz najveće hitove

benda *Queena*, u simfonijskoj verziji i s instrumentalnim i vokalnim solistima koje će biti održane 29, 30. i 31. prosinca u SNP-u u Novom Sadu.

Kako u njihovoj verziji zvuče *Innuendo*, *Radio Ga Ga*, *Another one bites the dust*, *Barcelona*, *I want it all*, *Somebody to love*, *Don't stop me now*, *Hammer to fall*, *I want to break free*, *Bohemian rhapsody* i mnoga druga ostvarenja zvijezda kao što su **Freddie Mercury**, **Brian Harold May**, **Roger Taylor** i **John Deacon** saznat će se na velikoj sceni SNP-a. Dirigent je **Fedor Vrtačnik**, vokalni solisti **Mattia Zanatta**, **Zoran Šandorov**, **Nikola Mijić** i gost **Bojana Stamenov**.

Karte po cijeni od 2000 dinara su u prodaji na blagajni SNP-a Novi Sad.

PREPORUKA

Dubak

EP izdanje *Dubak* je glazbeno čedo beogradskog lo-fi pop glazbenika **Luke Dubaka** i izlazi pod okriljem izdavačke kuće *više manje zauvijek*, koja nastavlja s izbacivanjem dobrih indie pop i rock izvođača kao na tvorničkoj traci. Kao i kod svakog kvalitetnog bedroom popa, nema ni tu neke pretjerane filozofije, *Dubak* čine pet laganih pjesama, zavodljivih u svojoj nepretencioznosti, koje dok slušate stječete dojam kako ste kod dragog prijatelja koji vam pokazuje neke kul rifove i melodije koje je naučio svirati na gitari tijekom vikenda. Tekstovi su sjetni i nostalgичni, atmosfera je opuštena, domaćinska.

Općenito, možda ga je najlakše opisati kao album odličan za neko kišno poslijepodne kada vam se ne izlazi iz kuće. Izdvojio bih *Unapred unazad* i *Nismo kul* kao omiljene među ovih pet pjesama. *Dubak* je dostupan u cijelosti na YouTubeu, na stranici *više manje zauvijek*, ali i na svim streaming platformama.

I. Benčik

GLAZBA

Komedija na tri sprata

Krajem listopada u kina širom Srbije stigao je novi domaći film *Komedija na tri sprata* koji prati komične i često sumanute avanture stanara jedne naizgled obične stambene zgrade u Beogradu. Stanari su otuđeni, okrenuti svojim životima i problemima koji su u filmu prikazani na zanimljiv način. Od starice koja sprema čuvenu gozbu povodom slave i dolaska njenog sina iz zatvora; zatim obitelji koja se vratila iz Amerike u Srbiju; djevojke koja neprestano i nestrpljivo traži »srodnu dušu« do novinarkе koja pokušava uskladiti obveze s djecom, starim ocem i poslom. Od njih se razlikuje susjed i majstor Milenko koji je i glavni akter ovog filma. Zbog loših cijevi i takozvanih podzemnih voda dolazi do velikih enormnih problema u zgradi zbog kojih se stanarska situacija u potpunosti mijenja.

Film je solidan i duhovit, istovremeno rastužuje i raznježuje jer tjera na razmišljanje o otuđenosti. Osim toga, najveći plus filma je sjajna glumačka ekipa koju čine **Slobodan Boda Ninković, Jelisaveta Seka Sablić, Dragan Gagi Jovanović, Vesna Trivalić, Nataša Tapušковиć, Pavle Mensur, Vanja Nenadić, Miodrag Radonjić i Ljubomir Bandović.**

K. Ivković Ivandekić

FILM

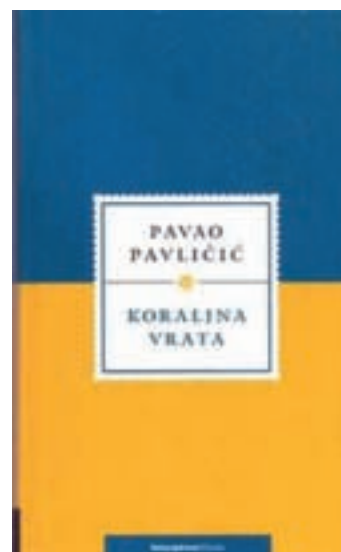
Koralina vrata

Hrvatski pisac **Pavao Pavličić** napisao je veliki broj romana različitih žanrova, među kojima uvjerljivo dominiraju fantastični i kriminalistički romani, kakav je i roman *Koralina vrata*.

Priča prati život Krste Brodinjaka od onoga trenutka kada on na svom tavanu pronalazi izgubljena pjevanja **Gundulićeva** spjeva *Osman*. Brodinjak istražuje način na koji Gundulićev spjev direktno i indirektno, na planu književnosti i života utječe na ljude. Ovaj dio romana bitan je za shvaćanje Pavličićevih doživljaja hrvatske književnosti, uspoređujući tradicionalno i moderno. Također, uspoređuje zadani odnos svakodnevnog života i umjetnosti, prikazujući one koji poštuju tradiciju i na nju se oslanjaju i one koji ignoriraju vlastito književno i kulturno naslijeđe. Paralelno, prati pripovijest o dječaku Irfanu koji bježi od kuće i koji je bitan element u priči o Gundulićevom izgubljenom Osmanu. Bitna odlika romana je spajanje stvarnog i nestvarnog, magičnog, neodređenog, koje ne dozvoljava čitatelju da se opusti već konstantno tjera na preispitivanje što je stvarno a što nije.

A. I. Darabašić

KNJICA

HGU «Festival bumjevački pisama»